

Лучко Михайло Романович,
*д.е.н., професор,
завідувач кафедри фінансового контролю та аудиту,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна*

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ЕФЕКТИВНОСТІ НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

За потреби здійснення економічного аудиту країни, системних перетворень, в умовах теперішньої економічної кризи, що розкривається інфляцією, помітним зменшенням приросту ВВП, розбалансованістю практики, уразливими хазайськими стосунками, перемінюється значення, мета та завдання аудиту як форми самостійного контролю, професійної діяльності, котра направлена на стимулювання отримання позитивних результатів як в цілому, так й окремих його складових.

В аудиті все сильніше здобуває своє прикладне застосування аналіз як знаряддя доказовості тверджень. Окремо аналітичні процедури в аудиті були конкретизовані ще SAS № 56 за Кодифікацією стандартів аудиту, яка прийнята Американським інститутом дипломованих громадських бухгалтерів (AICPA), Положеннями про стандарти аудиту (Statements on Auditing Standards).

Згідно із ними аналітичні процедури повинні базуватись на оцінках фінансової звітності, показників бухгалтерського обліку та іншої інформації, які встановлено аудитором. Він має урахувати вірогідні та сподівані співвідношення між фінансовими та не фінансовими даними.

Аналітичне оцінювання підсилює якість, сутність і масштабність діяльності аудитора. Однак воно не може стати справжньою ознакою цієї сфери діяльності, тому проводиться старанно. В арсеналі аналізу для цілей аудиту присутні різні методи, використовуючи які аудитор одержує можливість та доцільність оцінки факторних залежностей і значень показників діяльності, адже вони об'єктивно зумовлені детермінованими чи стохастичними зв'язками.

Варто зауважити, що в ході аудиту ефективності наповнення бюджетів для аналізу варто розрахувати кількісні та якісні чинники, що характеризують динаміку наповнення бюджетів, а також ефективність роботи органів влади у такому процесі. Такий аналіз слід провадити на зрізі 5-ти ознак, що визначають процес наповнення бюджетів, його своєчасність в розрізі окремих бюджетотворюючих чинників(4):

Чинник 1. Власні доходи громади на одного зареєстрованого у ній мешканця. Він дає можливість визначити доходи на одного на мешканця, а це свого роду чинник на вагу валового внутрішнього продукту цієї громади. Тому він є найбільш важливим фактором ефективності оцінки місцевих бюджетів.

Для його розрахунку використаємо таку формулу:

$$Vm = \frac{Vdz}{Km}, \quad (1)$$

де Vm – власні надходження на одного зареєстрованого в ОТГ, (гривень);

Vdz – власні доходи об'єднаної територіальної громади у звітному періоді, (гривень);

Km – кількість зареєстрованих мешканців в ОТГ у звітному періоді, (чоловік).

Чинник 2. Динаміка надходжень місцевих податків і зборів та її факторний аналіз.

Для його розрахунку використаємо таку формулу:

$$Dn = \frac{Vdz}{Vdm} \times 100 \%, \quad (2)$$

де Dn – динаміка надходжень місцевих податків та зборів, (%);

Vdm – власні доходи ОТГ у минулому періоді, (гривень);

Чинник 3. Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у власних доходах) це співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів ОТГ (без субвенцій).

Для його розрахунку використаємо таку формулу:

$$Rd = \frac{Db\backslash r}{Vdz} \times 100 \%, \quad (3)$$

де Rd – рівень дотаційності бюджету ОТГ, (%);

$Db\backslash r$ – сума базової/реверсної дотації для ОТГ, (гривень);

Чинник 4. Ефективність витрат на управління ОТГ визначається як питома вага видатків на утримання апарату управління у загальних видатках ОТГ.

Для їх розрахунку використаємо таку формулу:

$$Eu = \frac{Wu}{Wz}, \quad (4)$$

де Eu – ефективність витрат на управління ОТГ;

Wu – видатки на утримання апарату управління ОТГ, (гривень);

Wz – загальні видатки ОТГ, (гривень).

Чинник 5. Ефективність проведених видатків капітального характеру і їх вплив на наповнення бюджету.

Для його розрахунку використаємо таку формулу:

$$Pn = Wp \times k^n, \quad (5)$$

де P_n – ефективність проведених витрат;

W_p – проведені витрати капітального характеру суб'єктами господарювання, що зареєстровані у ОТГ за рахунок коштів громади (гривень);

k^n – коефіцієнт, що враховує сплату податків із проведених витрат капітального характеру суб'єктами господарювання, що зареєстровані у ОТГ за рахунок коштів громади.

Подальшим кроком після ретроспективного аналізу має стати факторний прогнозний аналіз формування та використання бюджетів ОТГ.

Список використаних джерел

1. Luchko M., Lazarishina I. Functional-oriented approach in analytical support of decision making. "Warmińsko-Mazurski Kwartalnik Naukowy. Nauki Społeczne" 2018, nr. 3-4(27-28), s. 53-67, ISSN 2084 -1140 e-ISSN 2545-3815.

2. Лучко М.Р. Децентралізація: окремі питання методики аналізу ефективності управління коштами місцевих бюджетів. Галицький економічний вісник, №2, 2018, стор. 121-129, ISSN 2409-8892.

3. Лучко М.Р. Аналітичні процедури в процесі аудиту системи управління запасами. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів III міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 26 черв. 2018 р.] / редкол. : Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew [та ін.]. Тернопіль : THEV, 2018. С. 95-97, ISBN 978-966-654-501-8.

4. <https://decentralization.gov.ua/news/12952>.

УДК 336.012.23

Максименко Інна Павлівна,

викладач,

Фаховий коледж інформаційних систем і технологій ДВНЗ «Київський

національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»,

м. Київ, Україна

ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ АУДИТУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Україна не так давно почала свій інтеграційний шлях до міжнародної системи аудиту, активно переймаючи досвід встановлення та запровадження у практику інституцій і нормативно-законодавчої бази, щодо внутрішнього аудиту країн світу. Однак, паралельно із цифровізацією економіки, техніко-технологічним розвитком, розвитком нанотехнологій, світ переживає пандемію COVID-19. Сьогоденна реальність, змушує західні країни, з ефективно діючою аудиторською системою, переоцінити методики проведення аудитів та змінити напрями у визначенні основних ризиків і рекомендацій щодо їх усунення чи попередження.